

Plan- och byggenheten – Samhällsbyggnadskontoret
Adam Åhlin
GRANSKNINGSHANDLING

Planbeskrivning

Detaljplan för del av Forsmark 6:5 Östhammars kommun, Uppsala län

2025-11-21

Bilden ovan visar aktuellt område.

Innehåll

Inledning	4
Vad är en detaljplan?	4
Processen	4
Samråd	4
Granskning	4
Antagande	4
Laga kraft	5
Om detaljplanen	5
Planområdet	5
Syfte	5
Tidigare ställningstaganden	7
Regeringsbeslut 2022 slutförvar för använt kärnbränsle	7
Översiktliga planer	7
Detaljplaner	7
Riksentressen	9
Skyddade områden	11
Program och styrdokument	14
Kommunala beslut	14
Undersökning om miljöpåverkan	14
Förutsättningar och förändringar	16
Natur och kultur	16
Markförutsättningar	16
Vegetation och djurliv	16
Landskapsbild/Stadsbild	17
Kulturmiljö och fornlämningar	17
Miljöförhållanden	17
Miljökvalitetsnormer	17
Förorenad mark	18
Radon	18
Störningar och buller	18
Risk och säkerhet	18
Skred	18
Höga vattenstånd/översvämning	18
Transport av farligt gods	19
Räddningsinsatser	19
Verksamhetsrelaterade risker	19
Bebyggelseområden	20
Underjordiskt slutförvar	20
Anläggningar ovan jord	22
Friytor	22
Gator och trafik	22
Kollektivtrafik	22
Parkering, varumottagning, utfarter	23

Teknisk försörjning	24
Vatten och avlopp	24
Dagvatten	24
El och kommunikationer	24
Avfall	24
Sociala frågor	24
Tillgänglighet	24
Prövning av barnets bästa	24
Motiv till detaljplanens bestämmelser	25
Användning av mark och vatten	25
Egenskapsbestämmelser för kvartersmark	25
Övrigt	26
Genomförandetid	26
Genomförande	26
Organisatoriska frågor	26
Tidplan	26
Genomförandetid	26
Huvudmannaskap	26
Ansvarsfördelning	26
Avtal	27
Fastighetsrättsliga åtgärder	27
Ekonomiska frågor	27
Ekonomi	27
Överlåtelse av mark	27
Anslutningsavgifter	27
Tekniska frågor	27
Tekniska utredningar	27
Konsekvenser av planens genomförande	28
Naturmiljö	28
Strandskydd	31
Mark och vatten	32
Resurshushållning	33
Sociala konsekvenser	33
Säkerhet	33
Tillgänglighet	33
Friluftsliv och rekreation	33
Prövning av barnets bästa	33
Medverkande	33

Inledning

Vad är en detaljplan?

En detaljplan ska ge en samlad bild av markanvändningen och hur den fysiska miljön är tänkt att förändras och bevaras. I detaljplanen ska allmänna platser, kvartersmark och vattenområden och gränserna för dessa redovisas. Detaljplanen reglerar rättigheter och skyldigheter, inte bara mellan fastighetsägarna och samhället utan också fastighetsägarna emellan. Den är juridisk bindande och bestämmer bland annat vilken typ av bygglov som ges i olika områden eller vilken hänsyn som måste tas till strandskydd, riksintressen eller kulturhistoriska värden.

Arbetet med att ta fram en detaljplan regleras i plan- och bygglagen, PBL.

Processen

Detaljplanen hanteras med ett utökat förfarande utan planprogram enligt Plan- och bygglagen 2010:900.

Samråd

Samrådet syftar till att samla in information, önskemål och synpunkter på planförslaget från samrådsgruppen. Samrådsgruppen består av de som berörs av planförslaget, och kan inkludera myndigheter, organisationer och privatpersoner. Yttranden som inkommer redovisas i en samrådsredogörelse. Samrådsredogörelsen används som underlag när planförslaget bearbetas vidare.

Granskning

Granskningens syfte är att visa det bearbetade planförslaget som kommunen har för avsikt att anta och samtidigt ge samrådsgruppen en sista möjlighet att lämna synpunkter. Synpunkter på det bearbetade planförslaget redovisas i ett granskningsutlåtande. Utlåtandet innehåller även kommunens ställningstagande med anledning av synpunkterna. Om kommunen ändrar planförslaget väsentligt efter granskningen ska en ny granskning genomföras.

Antagande

Detaljplanen antas om marken anses lämplig för användningarna som föreslås i planförslaget. Beslutet att anta detaljplaner i Östhammars kommun fattas av bygg- och miljönämnden eller kommunfullmäktige. När detaljplanen har antagits tillkännager kommunen beslutet genom anslag på kommunens anslagstavla. Kommunen skickar meddelande om antagande till länsstyrelsen och lantmäterimyndigheten. Kommunen skickar även meddelande om antagande till bostadsrättshavare, hyresgäster, boende, hyresgästorganisationer och ideella föreningar under

förutsättning att de senast under granskningstiden har lämnat skriftliga synpunkter som inte blivit tillgodosedda. Detta gäller även sakägare. Kommunen meddelar sakägarna om planförslaget ändrats efter granskningstiden och beslutet går sakägaren emot. Om detaljplanen inte överklagas inom tre veckor efter att den har blivit antagen vinner den laga kraft.

Laga kraft

Laga kraft är en juridisk term som innebär att en dom eller ett beslut av en domstol eller en myndighet inte längre kan överklagas. En detaljplan vinner laga kraft tidigast tre veckor efter att beslutet att anta planen har tillkännagetts på kommunens anslagstavla.

Planhandlingar

Till planförslaget hör:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Undersökning av betydande miljöpåverkan
- MKB
- Samrådsredogörelse

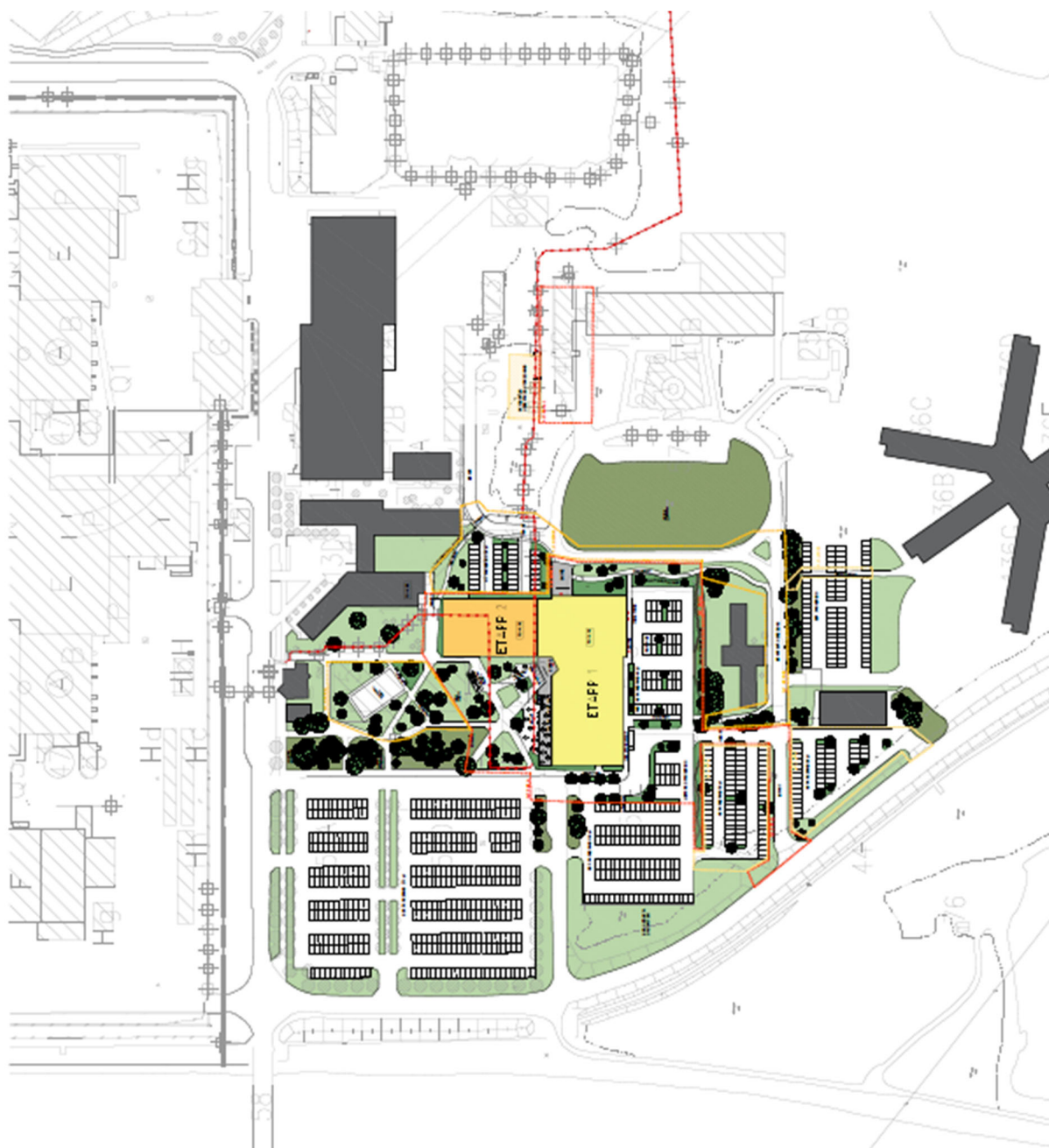
Om detaljplanen

Planområdet

Planområdet omfattar cirka 10,5 hektar (105 000 m²) och är beläget inom Forsmarksverket. Idag används planområdet för verksamhet inom kraftverket och rymmer både byggnader för energiproduktion och administration men även parkeringsytor och vägar. Planområdet ägs i sin helhet av Vattenfall.

Syfte

Syftet med planen är att ovan jord möjliggöra uppförande av kompletterande kontors- och servicebebyggelse till Forsmarksverkets verksamhet samt att möjliggöra uppförande av underjordiskt slutförvar för använt kärnbränsle.

Skiss över planerade förändringar ovan jord (illustration från Vattenfall, Skoog Arkitekter och ByggPartner).

Tidigare ställningstaganden

Regeringsbeslut 2022 slutförvar för använt kärnbränsle

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) har ansökt om att få uppföra och driva anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Systemet för slutförvar består av en anläggning för mellanlagring och inkapsling av använt kärnbränsle i Oskarshamns kommun samt en anläggning för deponering av kärnavfallet i berggrunden i Forsmark, Östhammars kommun.

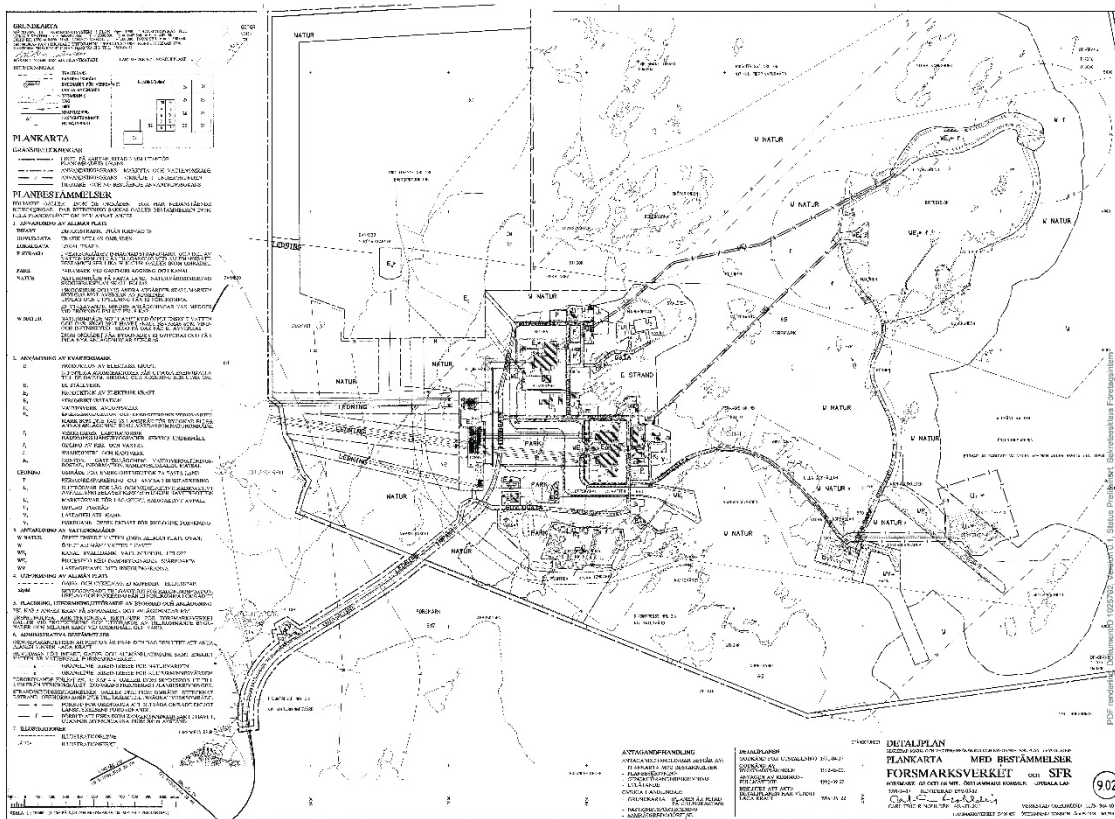
Regeringen har bedömt att ansökningarna uppfyller kraven i miljöbalken (MB) respektive lagen om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen). Därför har SKB fått tillstånd enligt kärntekniklagen att inneha, uppföra och driva ett slutförvar och en anläggning för inkapsling i enlighet med deras ansökan. Regeringen har också beslutat att tillåta samma verksamhet enligt 17 kap. MB, vilket bland annat innebär att regeringen bedömer att den påverkan på miljön som verksamheten kommer att orsaka kan accepteras (Regeringsbeslut 2022). Regeringens beslut enligt kärntekniklagen har villkor om att Strålsäkerhetsmyndigheten ska göra en fortsatt stegvis prövning, där kommande forskning och teknikutveckling kommer vara en del i den fortsatta processen.

Översiktliga planer

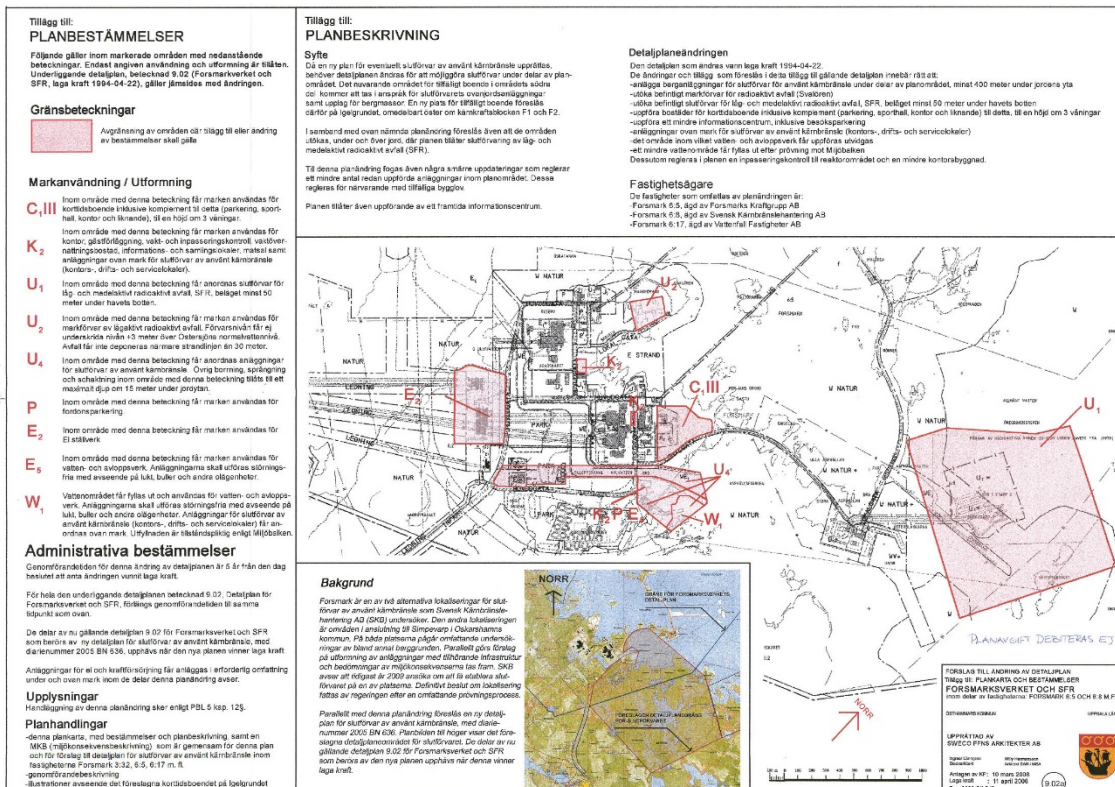
I gällande översiktsplan 2023 (laga kraft i januari 2024) har området där Forsmarksverket är placerat markerats som "Område för störande verksamheter, ej bostad". Området har i den framtida markanvändningskartan getts beteckningen "VI - Område för utveckling av omgivningsstörande verksamheter (industri)".

Detaljplaner

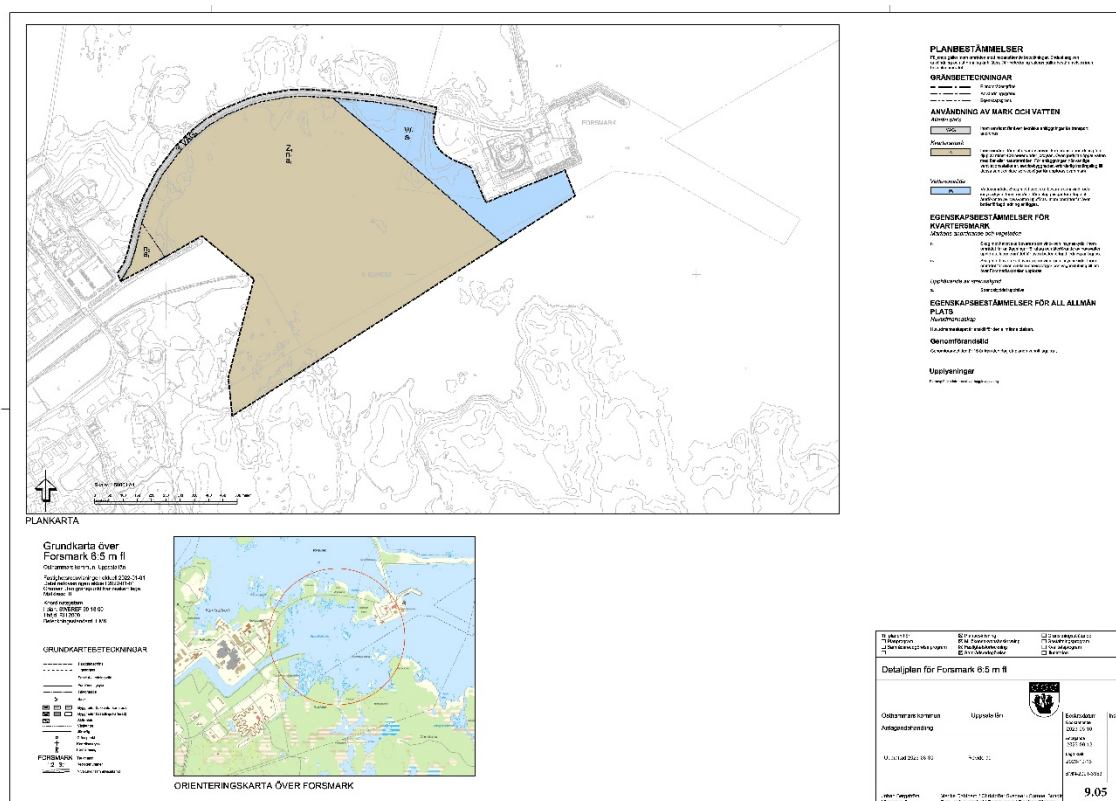
Inom området gäller ett flertal detaljplaner som går in i varandra och överlappar olika områden. I botten finns detaljplan 9.02 med laga kraftdatum 1994-04-22. För det nu aktuella planområdet har den ursprungliga detaljplanen kompletterats med både ändringsdetaljplan 9.02a (laga kraftdatum 2008-04-11) och detaljplan 9.05 (laga kraftdatum 2023-10-13).

Ursprunglig detaljplan 9.02.

Detaljplan 9.02a.

Detaljplan 9.05.

Denna nya detaljplan ersätter delar av samtliga ovanstående detaljplaner.

Riksintressen

Området berörs av riksintressen enligt miljöbalkens 3 och 4 kapitel. Innehållet i denna detaljplan ligger helt i linje med riksintressena för energiproduktion samt slutförvaring kärnbränsle och avfall medan riksintresset för yrkesfiske står i viss konflikt med detaljplanens syfte. Riksintresset för yrkesfiske omfattar de vattenområden som berörs av denna detaljplan, men yrkesfiske förekommer inte i dessa områden då de ligger i mycket nära anslutning till Forsmarksverket och inom skyddsobjekt.

Riksintresse för anläggningar

Planområdet berörs av riksintresse för energiproduktion, vindbruk, farled, hamn samt slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Riksintresseområden för energiproduktion finns för storskaliga anläggningar som är av nationellt intresse, som Forsmarksverket.

Riksintresseområden för vindbruk är områden på land och till havs med särskilt goda vindförutsättningar. Forsmarks hamn och farleden in till hamnen utgör även de riksintresse. Riksintressen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra nyttjandet av utpekade intressen.

Riksintresse högexploaterad kust

Riksintresseområdet för högexploaterad kust sträcker sig från Arkösund i Östergötland upp till Forsmark och Örskär. Riksintresset avser att skydda de naturvärden, kulturmiljövärden och värden för friluftslivet som finns längs denna kuststräcka. Riksintresset syftar främst till att begränsa nybyggnation av fritidshus. Inom riksintresseområdet får fritidshusbebyggelse endast komma till stånd i form av komplettering av bebyggelse samt om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden.

Riksintresse för yrkesfisket

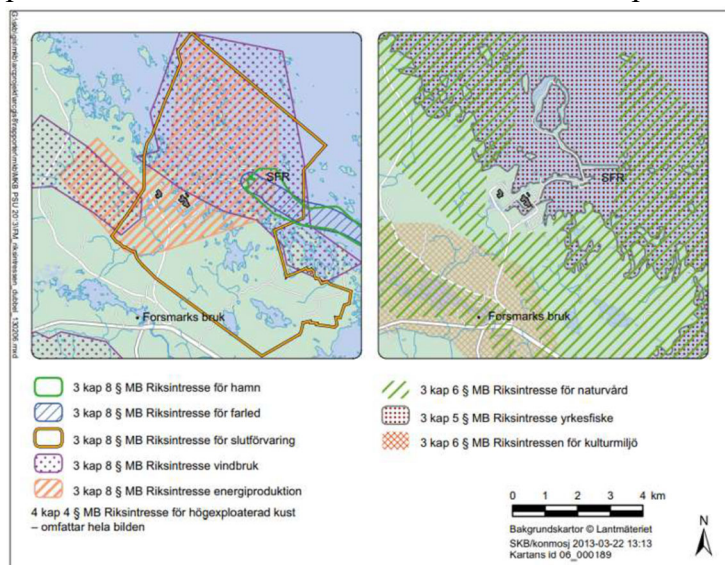
Hela kuststräckan i Östhammars kommun är utpekad som riksintresseområde för yrkesfiske. Planområdet är en del av riksintresseområdet Bottenviken som karakteriseras av småskaligt kustfiske efter strömming, sik, lax, abborre, gös och gädda. Riksintresset för yrkesfisket ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan försvåra för yrkesfiskare.

Riksintresse för naturvärden

Området kring Forsmark berörs av riksintresseområde för naturvärden, Forsmark-Kallrigafjärden. Riksintresseområdet omfattar områden med urskogskaraktär och betespräglade odlingslandskap av skärgårdstyp. Delar av området är av stort botaniskt och ornitologiskt värde och utgör som helhet en viktig häcknings- och rastlokal för många fågelarter. Inom området finns även intressanta limniska och kvartärgeologiska element.

Riksintresse för kulturmiljövård

Området kring Forsmarks bruk är en arkitekturhistoriskt intressant och påkostad bruksmiljö från 1700- och 1800-talen med enhetlig bebyggelse av vallonbrukskaraktär samt med en unik engelsk parkanläggning. I uttryck för riksintresset nämns bevarande av herrgård, kyrka, bostadsbebyggelsen, dammanläggningar och smedja samt tillhörande jordbruksbyggnader och parker. I området finns omfattande stenmurskomplex som också utgör viktiga strukturer.

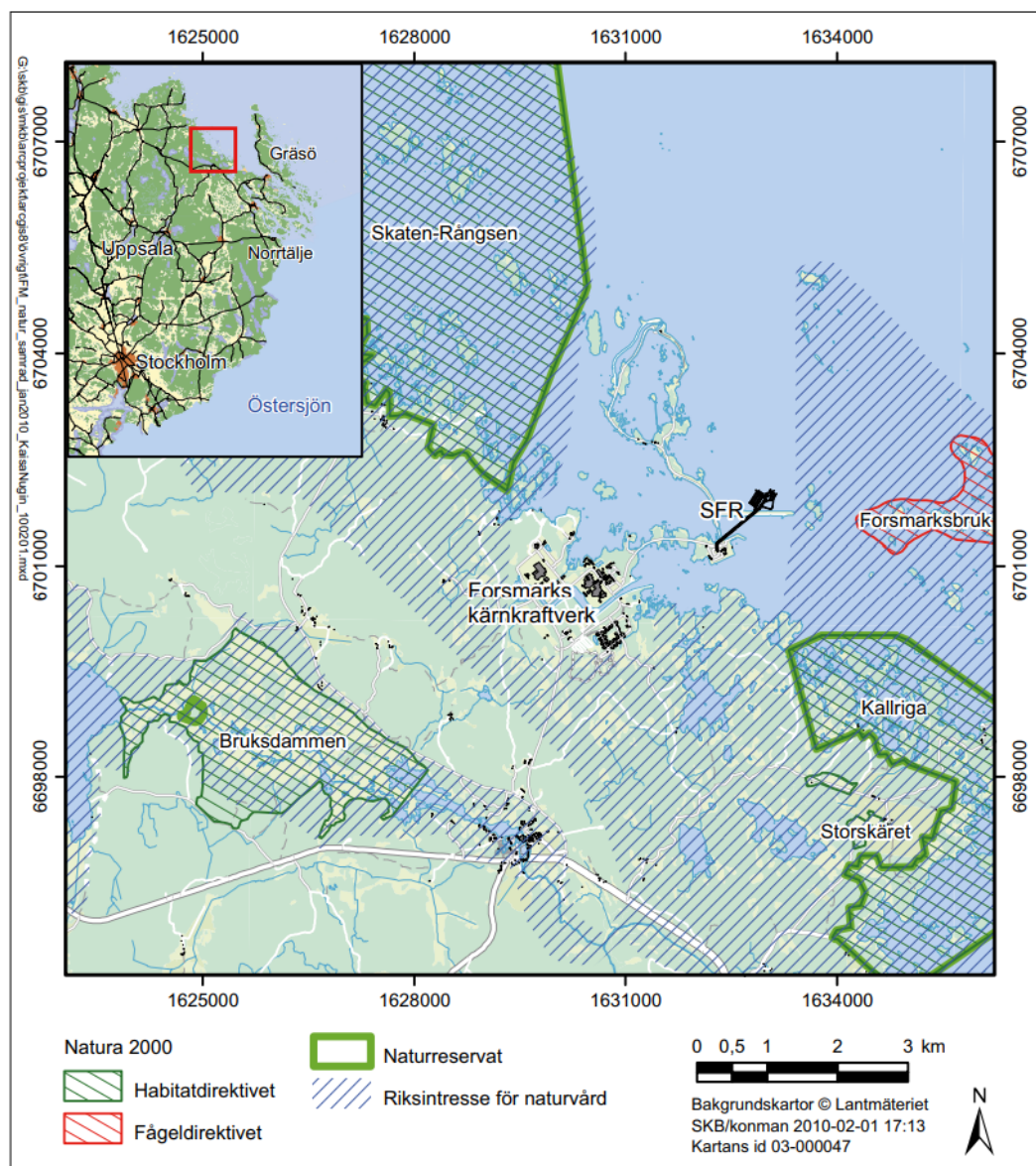

Riksintressen i området.

Skyddade områden

Natura 2000 och naturreservat

Av miljöbalkens fjärde kapitel följer att Natura 2000-områden är av riksintresse. Dessa områden har, till skillnad från övriga riksintresseområden enligt kapitlet, inte pekats ut direkt i lagen utan förtecknas i särskild ordning enligt bestämmelser i 7 kap. 27§ MB. I planområdets närhet finns naturreservat som också är utpekade Natura 2000-områden, se bild nedan.

Natura 2000 och naturreservat i förhållande till Forsmarksverket och slutförvaret för kortlivat radioaktivt driftavfall (SFR). Bild: Structor, 2022.

Forsmarksbruk

Öster om området ligger viktiga fågelöar som utgör ett fågelskyddsområde utpekad som Natura 2000 enligt fågeldirektivet.

Skaten-Rångsen

Norr om Forsmarksverket ligger naturreservatet Skaten-Rångsen, som även utpekats som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet då det bland annat är ett viktigt lekområde för fisk samt har ett rikt fågelliv.

Kallriga

Kallriga är mycket värdefullt för kulturmarkernas flora och för fågellivet, särskilt under flyttningstider då stora mängder sjöfågel rastar i området. Kallriga omfattar även variationsrika marina miljöer med laguner och andra grundområden. Kallriga är naturreservat och utpekats som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet.

Bruksbystan

Bruksbystan är naturreservat och utpekats som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet. I blandskogen finns det gott om både sällsynta växter och djur. Träden är av alla åldrar och då skogen länge har varit undantagen från skogsbruk finns det många döende och döda träd och vindfällan.

Strandskydd

Strandskydd gäller vid hav, sjöar och vissa vattendrag. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden och samtidigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Strandskyddsområdet är normalt 100 meter från strandlinjen, men länsstyrelsen har möjlighet att utvidga området upp till 300 meter om det bedöms nödvändigt för att säkerställa något av strandskyddets syften. Strandskyddet regleras i MB kapitel 7§ 13–18 h.

Kommunen kan upphäva strandskyddet för ett område i samband med antagandet av ny detaljplan om särskilda skäl finns och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddets syften. De särskilda skälen anges i 7 kapitlet 18 c-d§ MB.

Inom det område som omfattas av Forsmarksverket finns ett flertal detaljplaner som till vissa delar överlappar varandra. I några av dessa detaljplaner har strandskyddet upphävts för hela eller delar av planområdet, vilket resulterat i att det är svåröverskådligt var strandskyddet formellt fortfarande gäller eller inte.

I denna detaljplan föreslås strandskyddet upphävas inom hela planområdet med hänvisning till 4 kap. 17§ MB.

Motivering till upphävandet:

- Strandskyddet syftar till att långsiktigt 1) trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och 2) bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Planområdet är sedan länge ianspråktaget för Forsmarksverket och utpekat som lämplig plats för slutförvar av använt kärnbränsle. Området omfattas också av riksintresse för anläggningar vilket innefattar bland annat slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Planområdet är redan idag icke tillgängligt för allmänheten då hela området kring Forsmarksverket är ett skyddsobjekt. Ett upphävande av strandskyddet innebär i praktiken ingen förändring för tillgängligheten till planområdets stränder. Planområdet har som 18 c § punkt 1 MB lyder redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften och som det i punkt 5 formuleras kring att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, dvs slutförvar av använt kärnbränsle.

Gällande naturvärdena och goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten bevakas dessa i de olika tillståndprocesser som reglerar verksamheten inom kraftverksområdet. Forsmarksverket ligger inom befintlig detaljplan avsatt för industri- och kraftproduktion. Slutförvar för använt kärnbränsle placeras inom denna detaljplan efter tillstånd från regeringen. Alternativa platser är utredda ett flertal gånger och i slutändan stod valet mellan Simpevarp (Oskarshamn) och Forsmark. Mark- och miljödomstolen har meddelat tillstånd till miljöfarlig verksamhet för slutförvaret för använt kärnbränsle.

Biotopskydd Allé

Biotopskyddsområde kan användas för att skydda små mark- och vattenområden, biotoper. Enligt 7 kap. 11 § MB får regeringen i fråga om små mark- eller vattenområden som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda meddela föreskrifter om att samtliga lätt igenkännbara områden av ett visst slag i landet eller i en del av landet ska utgöra biotopskyddsområden, och att en myndighet eller kommun i det enskilda fallet får besluta att ett område ska utgöra ett biotopskyddsområde.

Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. En fråga om dispens ska prövas av den myndighet som regeringen bestämmer, om dispensen avser ett område enligt första stycket 1, och i andra fall av den myndighet eller kommun som har bildat biotopskyddsområdet.

I förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt MB förtydligas i Bilaga 1 vad som ska anses vara ett biotopskyddsområde för allé vilket är följande:

”Lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd”.

Inom planområdet är det inte aktuellt att avlägsna någon allé i sin helhet utan endast ett fåtal av träden som omfattas behöver tas bort. Som särskilt skäl anges behovet av verksamhetsutveckling och en prövning gällande biotopskyddsdispens ska inledas i samband med framtagandet av detaljplanen.

Program och styrdokument

Jord och järn

I den genomgång av de kulturhistoriska miljöerna i Östhammars kommun som fick titeln ”Jord och järn” och som togs fram av Upplandsmuseet 1999 fokuseras enbart på Forsmarks bruk i Forsmarksområdet och bebyggelse inom eller i närheten av Forsmarksverket omnämns inte.

VA-strategi

I Östhammar kommuns VA-översikt, som är en del av 2021 års VA-plan för Östhammars kommun, slås det fast att Forsmarksverket ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Forsmarks kraftgrupp har egen vattenförsörjning och är troligen den största vattenförbrukaren utanför det kommunala verksamhetsområdet. Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) planerar för bygge av slutförvar för använt kärnbränsle samt en utbyggnad av slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall. Stora mängder kylvatten kommer att behövas för bergarbeten. SKB har påbörjat en process för att söka tillstånd för uttag och avsättning av havsvatten.

Gång- och cykelvägsplan 2016

Området kring Forsmark eller det område som omfattas av denna detaljplan är inte omnämnt i den gång- och cykelvägsplan som Östhammars kommun tog fram 2016.

Kommunala beslut

Bygg- och miljönämnden fattade 2024-08-14 beslut (Dnr BMN-2024-1332) om att planbesked för området. Planavtal upprättades 2024-10-11 genom Bygg- och miljönämnden. Beslut om samråd fattades 2025-09-22 (BMN-2024-2479-4). Planförslaget ställdes ut för samråd mellan 2025-10-01 och 2025-10-31.

Undersökning om miljöpåverkan

Kommunen ska undersöka om genomförandet av planer, planprogram eller planändringar kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Undersökningen finns som en av planhandlingarna i denna detaljplan där den kan läsas i sin helhet. Ställningstagandet som undersökningen ledde fram till är:

Detaljplanens syfte är en del i lösningen för slutförvaring av använt kärnbränsle från de svenska kärnkraftverken och enligt formuleringen i 2 § punkt 2 miljöbedömningsförordningen antas detaljplanens genomförande innebära att betydande miljöpåverkan ska antas enligt 6 kap. 3 § första stycket miljöbalken.

Det berörda planområdet bedöms medföra en betydande miljöpåverkan och därmed bedöms det att en strategisk miljöbedömning behöver göras.

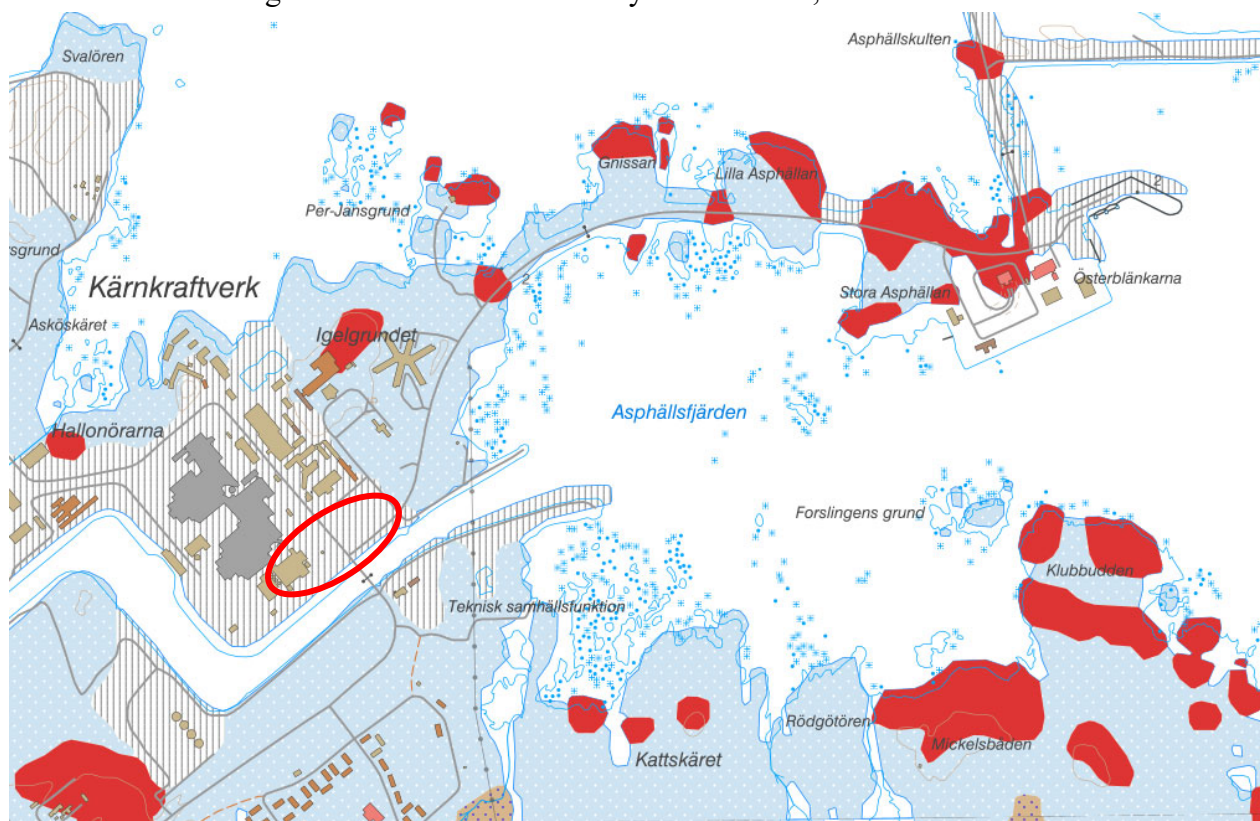
Förutsättningar och förändringar

Natur och kultur

Markförutsättningar

Markförhållandena är enligt Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU) uppdelade i tre olika typer där de röda områdena i kartan nedan utgörs av urberg, de blåa av morän och de snedstreckade av utfyllnadsmassor.

Planområdet är beläget inom ett område med utfyllnadsmassor, se bild nedan.

Geologisk kartering (SGU), planområdets ungefärliga placering markerat med röd oval.

Vegetation och djurliv

Forsmarksområdet har förutom industriområdet en för Uppland ovanlig vildmarkskaraktär, även om delar påverkats av ett storskaligt skogsbruk. Naturmiljön i Forsmark hyser höga naturvärden. Här finns värdefulla naturobjekt, främst i form av rikkärr och kalkgölar. Dessa objekt har hög biologisk mångfald med flera rödlistade och fridlysta arter. De grunda havsvikarna i området är viktiga lekplatser för flera östersjöfiskar. Dock är Asphällsfjärden delvis artificiell, då piren vid SFR har gjort att viken är mer avsnörd än vad den skulle ha varit naturligt och att vattenomsättningen i fjärden påverkas kraftigt av kylvattenkanalen. Biotestsjön norr om SFR är en anlagd "sjö" i havet med 8–10 grader högre vattentemperatur än omgivningen. Sjön omgärdas av ett antal naturliga skärgårdsöar som sammanbundits med konstgjorda vallar och är en

välbesökt fågellokal. (Miljökonsekvensbeskrivning för ändring av detaljplan för SFR i Forsmark, juli 2016). Planområdet är idag bebyggt eller hårdgjort i sin helhet men gränsar till kylvattenkanalen i söder.

Landskapsbild/Stadsbild

Området kring Forsmark har värden för friluftslivet främst i form av den orörda naturen, fågellivet och djurlivet i övrigt. Rekreation i form av jakt och fiske är viktiga inslag. Friluftslivet är dock inte så omfattande, jämfört med i andra mer tätbefolkade delar av ostkusten. Stora delar av området är relativt otillgängliga för allmänheten.

De delar som omfattas av denna detaljplan är inte tillgängliga för allmänheten.

Kulturmiljö och fornlämningar

Kulturmiljön i Forsmarksområdet är påverkad av att stora delar under flera hundra år tillhört Forsmarks bruk, som använt markerna för att producera träkol till järnugnarna och mat åt bruksfolket. Eftersom större delen av området blev land först under de senaste tusen åren saknas förhistoriska och tidigmedeltida lämningar i skärgård och kustnära områden. Inom de högre liggande delarna av Forsmarksområdet finns dock enstaka fornlämningar. Kulturhistoriska lämningar från bruksepoken och senare tid är bland annat ett fiskeläge, husgrunder, kolarkojor och kolbottnar.

Det finns inga kända fornlämningar inom eller i direkt anslutning till planområdet.

Miljöförhållanden

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer för luft

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Gällande miljökvalitetsnormer enligt svensk författningssamling (SFS 2001:527) avser halterna i utomhusluften av kväveoxid, svaveldioxid, bly, kolmonoxid, partiklar, benzen och ozon.

Miljökvalitetsnormerna överstigs inte i Östhammars kommun. Planförslaget bedöms inte innebära någon försämring av luftkvaliteten.

Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster

Miljökvalitetsnormerna för vattenförekomster (ytvatten, grundvatten och skyddade områden) syftar till att tillståndet i våra vatten inte ska försämrats och att alla vatten ska uppnå en bestämd miljökvalitet.

Planområdet ingår inte i område för grundvattenförekomst och omfattas inte av grundvattenskydd eller av tertiär skyddszon.

Detaljplanens genomförande innebär ingen förändring för miljökvalitetsnormerna då området redan är ianspråktaget för bebyggelse. Tillkommande bebyggelse är begränsad till byggnader för personal och administration vilket innebär att risken för föroreningar är minimal.

Förorenad mark

Inom planområdet finns inga kända markföroreningar.

Radon

Enligt kommunal praxis ska radonmätning ske i bygglovsskedet. Tidigare översiktlig kartläggning av radon inom kommunen har visat sig vara opålitlig när det handlar om att ge indikation på radonhalt i färdig byggnad. Det är upp till respektive fastighetsägare att vidta tillräckliga åtgärder för att rikt- och gränsvärden inte ska överskridas.

Störningar och buller

Denna detaljplans genomförande bedöms inte ge upphov till permanent ökade transporter eller ökad trafik i planområdets närområde. Under byggtiden kommer transporter förekomma i omfattande mängd.

Buller från verksamhet:

När slutförvaret är färdigbyggt och i drift bedöms det inte ge upphov till störande buller. De kontorslokaler som planeras på ytan inom denna detaljplan kommer inte innehålla verksamhet som kan ge upphov till buller.

Risk och säkerhet

Skred

Då planområdet uteslutande består av fyllningsmassor är risken för skred mycket liten. SKB och Forsmarks kraftgrupp övervakar kontinuerligt markens rörelser i samband med bygget av slutförvaret.

Höga vattenstånd/översvämning

I samband med lokaliseringsutredningen för var ett framtida slutförvar för använt kärnbränsle skulle placeras gjorde SKB utredningar kring översvämningensriskerna i Forsmark.

Sammanfattningsvis krävs det att havsnivån stiger till +175 cm för att konsekvenserna ska bli förhållandevis små medan vid +254 cm är både vägar och Forsmarksverket påverkade. Vid en havsnivå på +316 cm blir det mycket allvarliga konsekvenser (*Förväntade extremvattennivåer för havsytan vid Forsmark och Laxemar-Simpevarp fram till år 2100, SKB januari 2009*).

Transport av farligt gods

Väg 76, som planområdet ansluter till via anslutningsvägen till Forsmarksverket är en utpekad transportled för farligt gods. Största delen av transporter av farligt gods till de båda förvarerna kommer att ske med specialfartyg som angör hamnen inom Forsmarksområdet. Eventuella transporter till Forsmarksverket sker samma väg.

Räddningsinsatser

När det gäller förutsättningar för en eventuell räddningsinsats inom det område som detaljplanen omfattar har Svensk kärnbränslehantering AB (SKB) haft separata processer kring denna fråga tillsammans med Uppsala Brandförsvaret. Det lokala brandförsvaret inom Forsmarksverkets område kommer i händelse av räddningsinsatser samarbeta med Uppsala Brandförsvaret.

Verksamhetsrelaterade risker

I underlagsmaterialet till den ansökan som SKB gjort till Strålsäkerhetsmyndigheten och Mark- och miljödomstolen finns omfattande resonemang kring säkerhet och risker både under byggskedet och under driftskedet. När det gäller utbyggnaden under jord, (500 meter under markytan) kommer huvuddelen av utbyggnaden att ske vid sidan av befintlig anläggning med avspärrningar mellan bygg- och driftområdet. Detta innebär bland annat att temporära avskiljande väggar med portar kommer att upprättas som skyddar befintlig anläggning från luftstöt vågor och spränggaser från sprängningarna samtidigt som de utgör brandcellsgräns mellan byggområdet och befintlig anläggning. Avspärrningen innebär också att huvuddelen av byggtrafiken kommer att skiljas från driftområdet vilket gör att risker kopplade till ökade trafikvolym inte påverkar befintlig anläggning.

I driftskedet kommer säkerheten vid transport av kärnavfall garanteras genom särskilda krav på transportsystemet där transportbehållare, fartyg och terminalfordon utgör de viktigaste komponenterna. Det är i första hand transportbehållarna som garanterar den höga säkerheten. Transportbehållarnas uppgift är dels att skydda personal och omgivning från strålning, dels att förhindra det transporterade materialet från att frigöras för spridning.

SKB kommer inte transportera avfall genom området, det kommer transporteras från hamnen över kylvattenkanalen på ny bro öster om området.

Den verksamhet som bedrivs inom Forsmarksverket opererar under ett strikt säkerhetstänk och regelbundna övningar samt genomgångar innebär att det förmodligen är säkrare att vistas inom området än utanför.

Riskbilden för planområdet har analyserats med hänsyn till två huvudsakliga riskkällor:

1. Närheten till kärnkraftverk. Planområdet ligger inom påverkan från ett kärnkraftverk, vilket omfattas av särskild lagstiftning och beredskapszoner enligt Strålsäkerhetsmyndigheten. Risker kopplade till allvarliga händelser såsom radioaktiva utsläpp har analyserats.

2. Transporter av farligt gods på sekundär led I anslutning till planområdet löper en sekundär transportled för farligt gods, främst använd av lokal distribution. Trafikintensiteten är låg, men transporter av brandfarliga vätskor och gaser förekommer. Risker kopplade till olyckor har analyserats, inklusive scenarier med brand och utsläpp. Risknivån bedöms som låg, men viss påverkan kan uppstå vid extrema händelser.

Riskreducerande åtgärder:

1. Korttidsboende förses med avstängningsbart ventilationssystem med möjlighet till central stängning vid olycka.
2. Korttidsboende förses med centralt larmsystem för att i händelse av en olycka kunna varna de som bor där.

Sammanfattande bedömning: Efter genomförd riskanalys bedöms risknivån som acceptabel under förutsättning att föreslagna åtgärder genomförs. Planförslaget uppfyller kraven enligt Plan- och bygglagen, Miljöbalken samt beredskapslagstiftning kopplad till kärnteknisk verksamhet.

Bebyggelseområden

Underjordiskt slutförvar

Slutförvaret för använt kärnbränsle planeras byggas minst 400 meter under jordytan inom hela planområdet. Större delen av det planerade slutförvaret omfattas av en annan detaljplan och den del som behandlas i denna plan ansluter till andra delar av slutförvaret som kommer ligga öster och söder om denna detaljplan. Delar av förvaret kommer att ligga under det befintliga Forsmarksverket, se illustration nedan.

Område där del av slutförvaret kommer ligga under befintliga delar av Forsmarksverket.

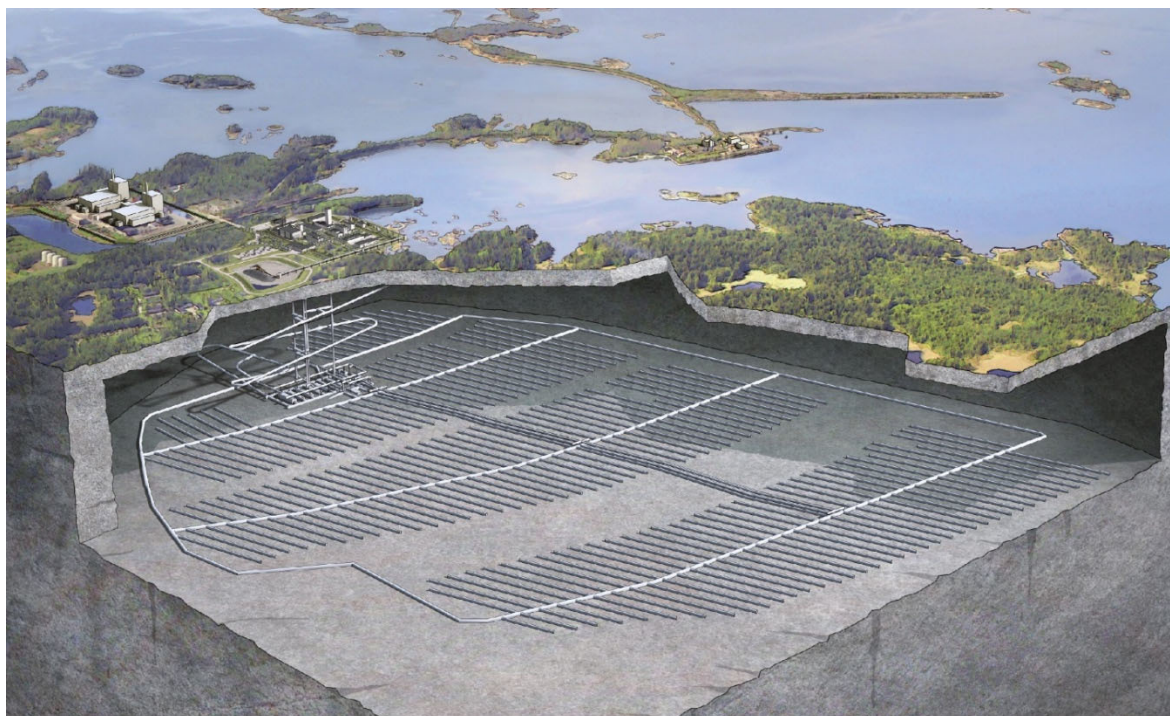

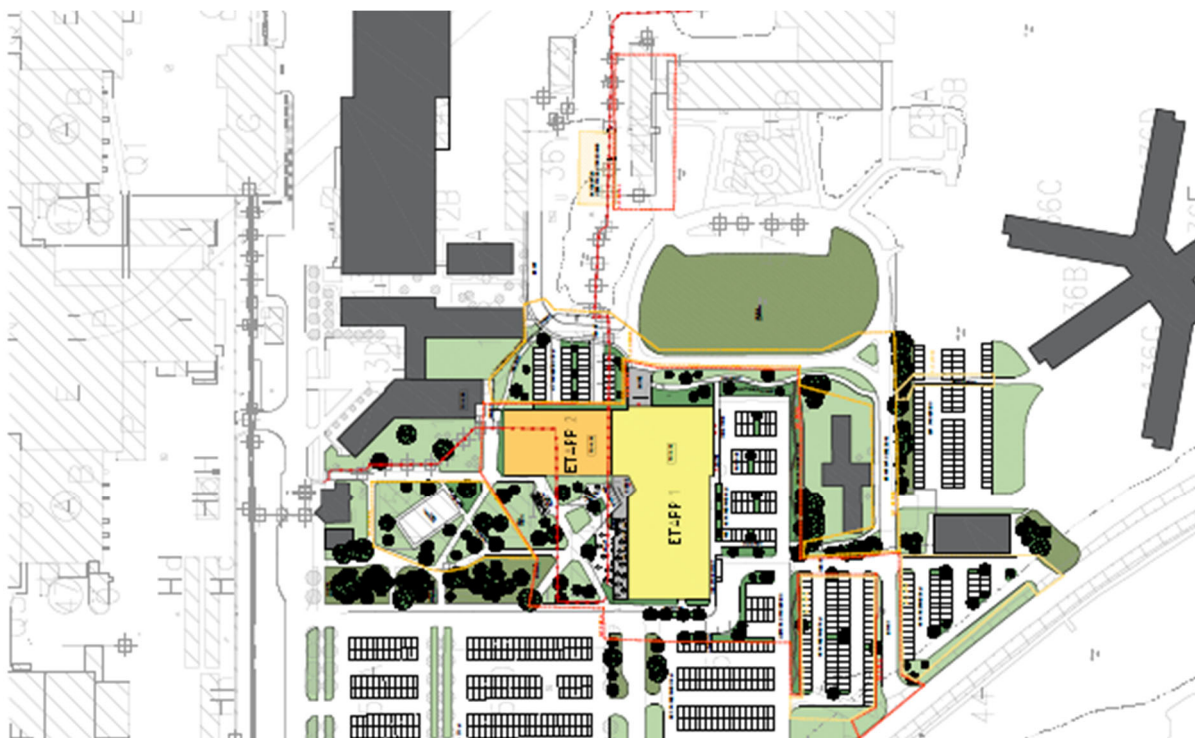
Illustration över slutförvaret med befintligt kraftverk i illustrationens övre vänstra del.

Nedfart till slutförvaret har placerats öster om denna detaljplan, på Österblänkarna. Bergrummen nås via en 5 kilometer lång tunnel. Nere i urberget placeras ett system med tunnlar för förvaring av använt kärnbränsle. Fullt utbyggt – någon gång på 2080-talet – omfattar förvaret mer än sex

mil med tunnlar med plats för cirka 6 000 kopparkapslar med använt kärnbränsle. Det bergutrymme som behövs för detta under jord är cirka fyra kvadratkilometer stort.

Anläggningar ovan jord

I planområdets norra gräns finns byggnader som fungerar som kontor och restaurang för de anställda inom Forsmarksverket. Dessa byggnader avses rivas och ersättas med nya kontors- och restaurangbyggnader på delar av den yta som fungerar som parkering idag. Inget av detta är eller kommer att bli tillgänglig för allmänheten.

Planerad rivning och nyuppförande av kontors- och restaurangbyggnader samt parkeringsytor.

Friytor

Planområdet är inte idag och kommer inte efter detaljplanens genomförande att vara tillgängligt för allmänheten.

Gator och trafik

Vägar som ansluter till Forsmarksområdet är länsväg 290 från Uppsala via Österbybruk och riksväg 76 från Östhammar/Norrtälje och Gävle. Från Östhammar leder länsväg 288 till Uppsala. Planområdet ansluts via en befintlig väg till kraftverksområdet.

Kollektivtrafik

Uppsala länstrafik trafikerar Forsmark med busslinje 835 ”Östhammar - Forsmark - Skärplinge – Tierp” ungefär 1 gång i timmen under dagtid. Närmaste hållplats är belägen cirka 300 meter väster om planområdet.

Parkering, varumottagning, utfarter

Parkering och varumottag finns i anslutning till Forsmarksverkets olika delar. Marken inom planområdet används idag delvis som parkering. Planområdet ansluts via en befintlig väg till kraftverksområdet.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Den tillkommande bebyggelsen ska anslutas till befintliga nät för vatten och avlopp. Forsmarksverket ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp och har egna system för hantering av detta.

Dagvatten

Ingen särskild hantering av dagvatten finns inom området utan det rinner längs diken och svackor tills det når havet eller annan recipient, se mer om dagvattenhanteringen under stycket ”Mark och vatten” längre fram i detta dokument.

El och kommunikationer

Området är redan idag anslutet till el- och telenätet samt nät för bredband.

Avfall

Avfall ska hanteras enligt de föreskrifter om avfallshantering som finns sammanställda i ”Renhållningsordning för Östhammars kommun”. Avstånd mellan hämtningsställe och avfallsutrymme ska vara högst 10 meter och renhållningsfordon ska kunna angöra från gatan utan backningsrörelser.

Sociala frågor

Tillgänglighet

Angöringsplats för bilar och parkeringsplatser för rörelsehindrade ska kunna ordnas efter behov inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig entré till publika lokaler, arbetslokaler och bostadshus. Markbeläggningen ska vara fast, jämn och halkfri. Antalet parkeringsplatser bör dimensioneras med hänsyn till avsedd användning eller antal bostäder och långsiktigt behov.

Prövning av barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har bedömts inte vara relevant i ärendet. Planområdet är inte idag och kommer inte efter detaljplanens genomförande att vara tillgängligt för allmänheten.

Motiv till detaljplanens bestämmelser

Användning av mark och vatten

Kvartersmark

Bestämmelse	Motivering
C - Centrum	Inom område med denna beteckning får marken användas för korttidsboende inklusive komplement till detta (parkering, sporthall, kontor och liknande). En av tre huvudsakliga användningar för att uppnå syftet med detaljplanen.
E ₁ – Tekniska anläggningar	Produktion av elektrisk kraft. Befintliga atomreaktorer får utgöra energikälla till de datum riksdag och regering beslutar om. En av tre huvudsakliga användningar för att uppnå syftet med detaljplanen.
Z ₁ – Verksamheter	Inom området får slutförvar av använt kärnbränsle anordnas på ett djup om minst 400 meter under jordytan. En av tre huvudsakliga användningar för att uppnå syftet med detaljplanen.

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark

Bestämmelse	Motivering
 - Marken får ej förses med byggnad	De områden som fungerar som gata/väg i dagsläget har försett med denna bestämmelse för att säkra framkomlighet (4 kap. 11 § 1 st. 1 p. PBL).
h ₁ 30 – Högst nockhöjd är angivet värde i meter	Högst nockhöjd har anpassats till omgivande bebyggelse och de behov som verksamheten har (4 kap. 16 § 1 p. PBL).
a ₁ – Strandskyddet är upphävt	Strandskyddet upphävs inom hela planområdet med hänvisning till att området inte är tillgängligt för allmänheten (4 kap. 17 § PBL).
b ₁ - Korttidsboende ska förses med centralt avstängningsbar ventilation.	Denna bestämmelse hanterar skydd vid en eventuell olycka i närheten av korttidsboendet (4 kap. 16 § PBL).
b ₂ - Korttidsboende ska förses med larmsystem för varning av boende i samband med olycka.	Denna bestämmelse hanterar skydd vid en eventuell olycka i närheten av korttidsboendet (4 kap. 16 § PBL).

Övrigt

<i>Bestämmelse</i>	<i>Motivering</i>
Planavgift ska inte tas ut vid bygglovsgivning.	Regleras i avtal mellan Östhammars kommun och SKB

Genomförandetid

<i>Bestämmelse</i>	<i>Motivering</i>
Genomförandetid	Genomförandetid har satts till 15 år lika tidigare och gällande planer i området (4 kap. 21 § PBL).

Genomförande

Organisatoriska frågor

Tidplan

Här nedan följer en *preliminär* tidplan för planarbetet. Tidplanen kan komma att ändras allt eftersom att frågor uppstår och utredningar som behöver göras.

Planuppdrag	Q3- 2024
Beslut om samråd	Q3- 2025
Samråd	Q3- 2025
Beslut om granskning	Q4- 2025
Granskning	Q4- 2025
Godkännande inför antagande	Q3- 2026
Beslut om antagande	Q3- 2026
Laga kraft	Q4- 2026

Genomförandetid

Planens genomförandetid föreslås vara 15 år från den dag den vinner laga kraft.

Huvudmannaskap

Detaljplanen innehåller ingen allmän mark. Huvudmannaskapet är enskilt, detta eftersom all mark inom planområdet ligger inom Forsmarksverkets område och inte är allmänt tillgänglig.

Ansvarsfördelning

Exploatören ansvarar för
- Utbyggnad av kvartersmark enligt detaljplanen

Avtal

Inget exploateringsavtal har upprättats och det kommer inte heller upprättas exploateringsavtal i samband med detaljplanens genomförande.

Fastighetsrättsliga åtgärder

Inga förändringar av fastigheters gränser eller ändrad markanvändning inom fastigheter planeras ske.

Ekonomiska frågor

Planläggningen sker på privat mark där kommunen ansvarar för att planen får det innehåll och den utformning som krävs, exploatören bekostar planarbetet och genomförandet av planen.

Ekonomi

Detaljplanen bedöms vara ekonomisk genomförbar.

Överlåtelse av mark

Ingen överlåtelse av mark planeras i samband med detaljplanens genomförande.

Anslutningsavgifter

Exploatören ska bekosta de anslutningsavgifter för teknisk infrastruktur som är kopplade till detaljplanens genomförande, exempelvis el- och fibernät.

Tekniska frågor

Tekniska utredningar

Exploatören inom området ansvarar för att det som utretts gällande dagvatten och buller följs vid planens genomförande.

Konsekvenser av planens genomförande

Naturmiljö

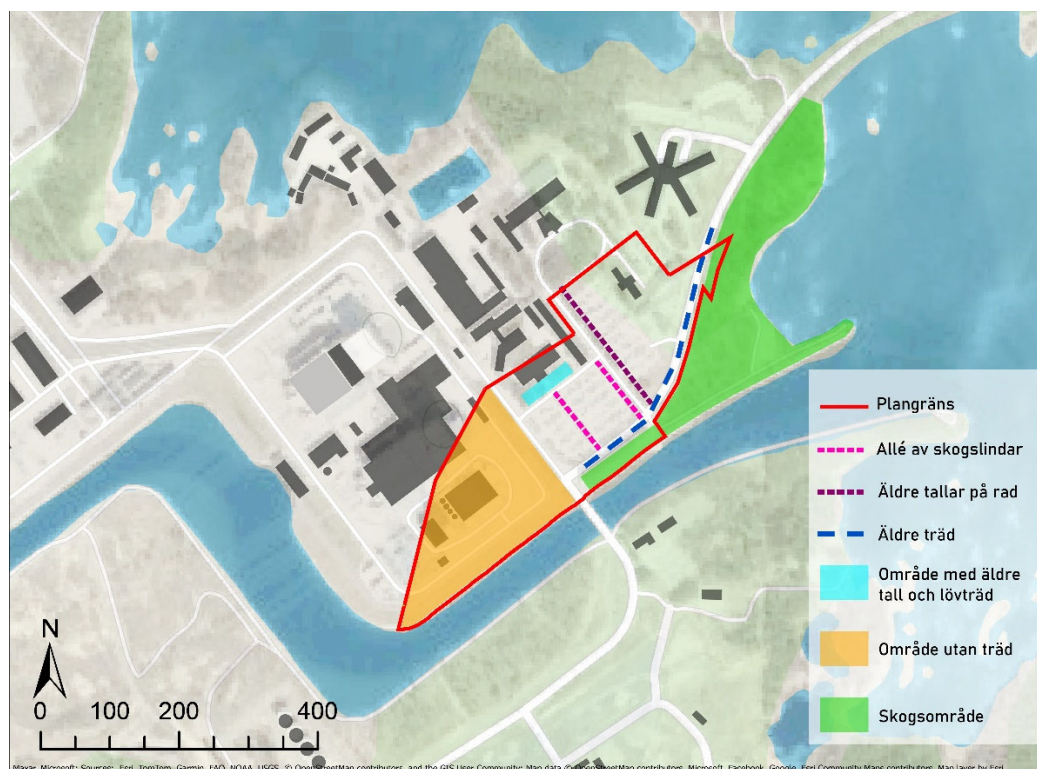
Natura 2000 och naturreservat

De områden i närhet till Forsmarksverket som är utpekade Natura 2000-områden och naturreservat är alla av riksvärde. Naturtyperna består av odlingslandskap, skog, strandkomplex stora vikar och sund, skär och små öar med mera. Värden utgörs av både flora och fauna. Både området Kallriga och Skaten-Rångsen är tydligt/kraftigt påverkade av skogsbruk och avverkning samt av muddring och dikning. Detta har påverkat områdenas bevarandetilstånd till det negativa.

Vad som utgör en hotbild gentemot dessa naturtyper är aktiviteter så som markavvattning, exploatering av strandområden, invallning, övergödning av vatten och våtmarker.

Trädmiljöer

Det förekommer ett flertal gamla tallar inom planområdet, dels i klungor dels i form av rader. Förutom detta förekommer det planterade skogslindar i allé inom det område som utgör parkering, se illustration nedan. Dessa trädrader som består av lövträd omfattas av generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11§ MB och förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, se vidare beskrivningar i tillhörande MKB.

Karta över aktuella trädmiljöer inom och i anslutning till planområdet.

I det grönmärkade området på illustrationen ovan finns ett skogsområde som inte ingår i planområdet men som skulle kunna hamna inom ett influensområde till planområdet. Detta område utreds i samband med annat projekt där ny bro ska möjliggöras över inloppskanalen. Längs den blå streckad linjen i illustrationen ovan finns en rad med äldre ädellövträd planterade som i nuläget genomgår en prövning gällande biotopskyddsdispens i samband med ovan beskrivet

projekt inom området. Dessa trädmiljöer hanteras därför inte inom ramen för denna detaljplans MKB.

Orkidéer

Orkidéer är i tidigare inventeringar observerade i skogsområdet i anslutning till SFR på Stora Asphällan,

SFR beläget på ön Stora Asphällan.

Skogen består framför allt av ask, björk och sälg men orkidén tvåblad förekommer också rikligt (SKB, 2016). Arten är skyddad enligt artskyddsförordningen och om en verksamhet kan skada arter som är upptagna i artskyddsförordningen kan det behövas dispens innan verksamheten får genomföras.

Inga kända förekomster av orkidé finns inom aktuellt planområde och det saknas generellt större sammanhängande naturmiljö där arten kan frodas. Som en förutsättning bedöms sannolikheten för att plantor skulle förekomma inom de mindre trädmiljöerna som liten men då inventering saknas går det inte att utesluta.

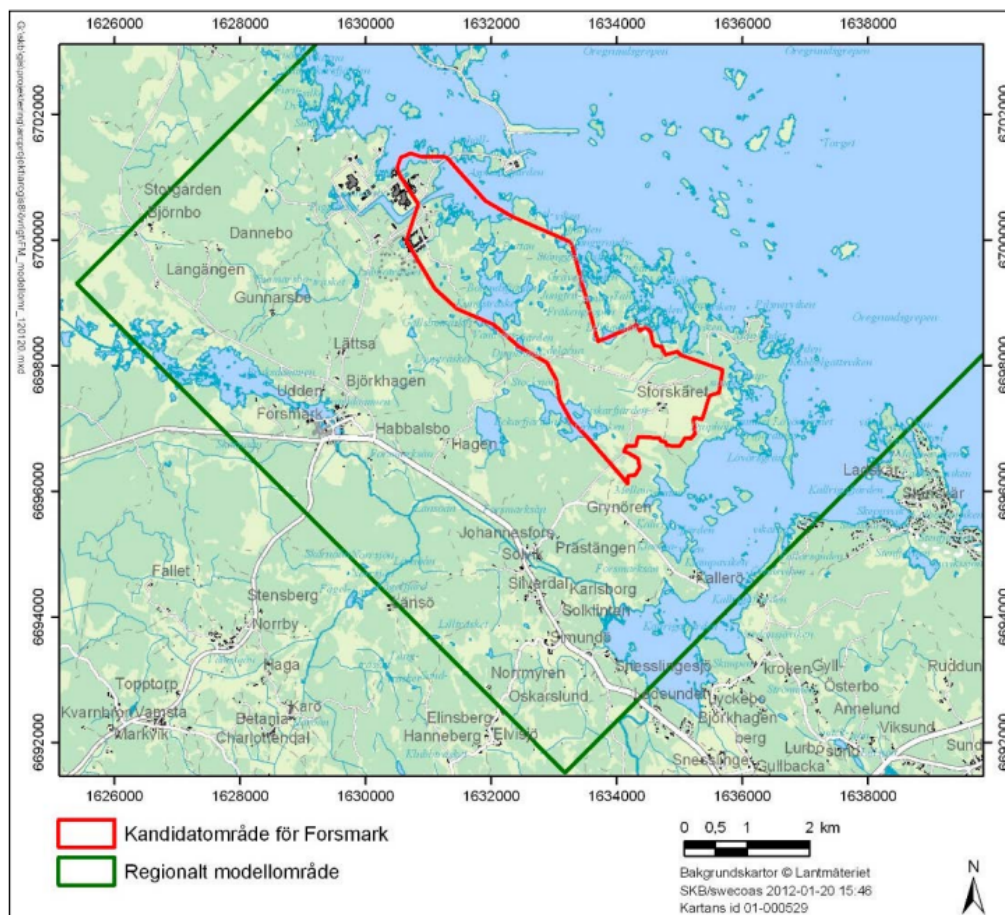
Fladdermöss

Fladdermöss som är skyddade enligt artskyddsförordningen är observerade på ön Stora Asphällan drygt en kilometer öster om planområdet. Utifrån den mycket begränsade tillgången till växtlighet och träd inom planområdet samt utifrån den redan idag utvecklade verksamheten med buller och ljusförhållanden som förekommer så bedöms inte området utgöra någon betydande lokal (varken som viloplats, födosök eller reproducerande) för fladdermössen.

Fåglar

Under åren 2002–2020 genomfördes en fågelövervakning i Forsmark och resultatet färdigställdes i januari 2021 (Lunds universitet 2021). Sammanfattningsvis har det generellt gått bra för fåglarna i Forsmark under 2000-talet även om det under de senare åren förekommit svagare perioder. Detta

gäller exempelvis för arter som fiskgjuse, orre, järpe och tretåig hackspett. Antalet fiskgjusar minskade kraftigt från 2019 till 2020 (–40%) och en minskning, från en tidigare toppnivå, har pågått under de allra senaste åren. Även gröngölingen hade ett svagt år i området. Utvecklingen i Forsmark för de här arterna stämmer generellt väl överens med utvecklingen för dessa i landet i stort. Flertalet övervakade arter har dock minskat i antal i Forsmark under de allra senaste åren. Undersökningsområdet för fågelövervakningen kan ses i illustrationen nedan.

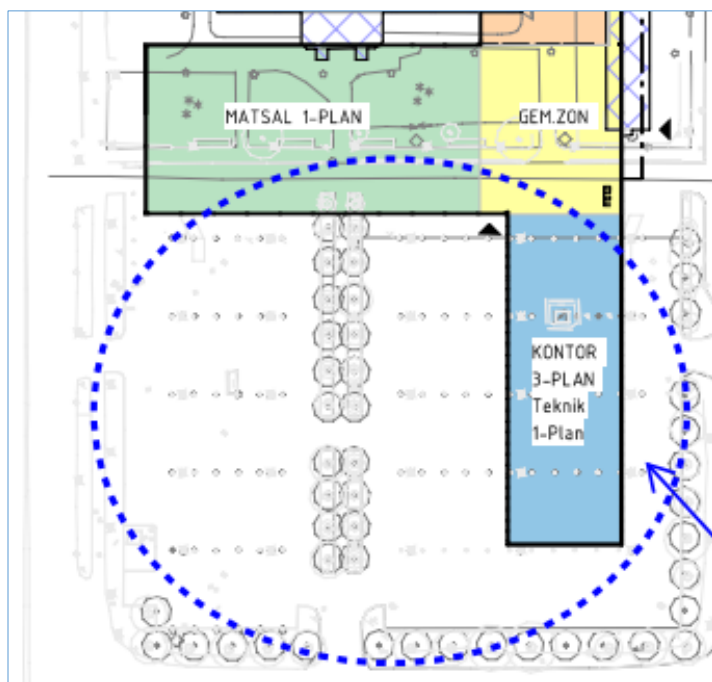

Karta över undersökningsområdet avseende fåglar i Forsmark.

Planförslagets miljöpåverkan

Ingen exploatering som hotar naturtyperna inom Natura 2000-områdena och naturreservaten föreslås i planförslaget. Planförslaget gör inget fysiskt intrång i dessa och plangränsen överlappar inte på något sätt med gränserna. Det bedöms således inte uppstå någon påverkan från planförslaget på skyddade områden.

Inom planområdet förekommer ett antal trädmiljöer som behöver tas bort för att ge plats till nya byggnader. Sannolikheten för att det ska finnas skyddade växtarter inom planområdet har bedömts som liten. Dock omfattas vissa träd av det generella biotopskyddet (allé) och för att vidta en åtgärd som kan skada dessa miljöer får dispens från förbudet ges om det finns särskilda skäl. Inom planområdet är det inte aktuellt att avlägsna någon allé i sin helhet utan endast ett fåtal av träden som omfattas behöver tas bort. Som särskilt skäl anges behovet av verksamhetsutveckling och en prövning gällande biotopskyddsdispens ska inledas i samband med framtagandet av detaljplanen.

Utklipp från situationsplan där trädmiljö och alléer förekommer inom område för nya byggnader.

Påverkan av planförslaget bedöms inte kunna innebära någon aktivitet som är förbjuden enligt artskyddsförordningen. Varken för fågelarter eller för arter av fladdermöss. Planförslaget bedöms inte heller påverka arternas bevarandestatus på regional eller lokal nivå.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära **liten negativ effekt** på naturmiljön inom planområdet då en trädmiljö med gamla tallar och lövträd samt ett antal alléträd tas bort. Detta innebär **små negativa konsekvenser** för miljön.

Strandskydd

Inom det område som omfattas av Forsmarksverket finns ett flertal detaljplaner som till vissa delar överlappar varandra. I några av dessa detaljplaner har strandskyddet upphävts för hela eller delar av planområdet, vilket resulterat i att det är svåröverskådligt var strandskyddet formellt fortfarande gäller eller inte. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Mark och vatten

Vattenförekomsten Öregrundsgrepen (WA20826862) ligger intill Forsmarksverket och vatten från förekomsten används i verksamheten på ett sätt så att både uttag och återförande av vatten sker. Den ekologiska statusen har bedömts vara måttlig medan den kemiska statusen ej uppnår god status för aktuellt vatten, se tabell nedan.

Vattenförekomst	Ekologisk status		
	Kvalitetskrav	Status 2021	Kommentar
Öregrundsgrepen (WA20826862)	God ekologisk status 2039	Måttlig	Övergripande ekologisk status har baserats på relevanta kvalitetsfaktorer med avseende miljökonsekvens-typen Övergödning.

Vattenförekomst	Kemisk ytvattenstatus		
	Kvalitetskrav	Status 2021	Kommentar
Öregrundsgrepen (WA20826862)	God kemisk ytvattenstatus	Uppnår ej god	Förutom undantagna ämnena kvicksilver och PDBE bedöms Tributyltennföreningar ge ej god kemisk status då de har uppmätts i vattenförekomsten med halter över respektive gränsvärde.

Vattenförekomster med bedömd status och fastställda miljökvalitetsnormer.

Den ekologiska statusen bedöms som sämre för parametrarna övergödning samt zink där zink är över klassningsgränsen och medför påverkan på den ekologiska statusen.

När det gäller vattenkvaliteten lyfts en parameter för alla vatten, det gäller ”Kemisk status” då de överskrider uppsatta mål för kvicksilver och PBDE (bromerade flamskyddsmedel). Dessa kemiska parametrar har samma problem i alla ytvatten i Sverige, de höga halterna av kvicksilver beror bland annat på berggrunden samt långväga global deposition över tid, detta har ackumulerats i marken varvid det kontinuerligt sker läckage till ytvatten, förutom detta finns äldre läckage från tidigare användning av metallen. Bedömningen är sådan att det i dagsläget saknas tekniska förutsättningar för att lösa detta. Förutom detta finns en problematik för vattenförekomsten med överskridet gränsvärde för tributyltennföreningar, TBT. TBT kan till exempel härröra från båtaaktiviteter (skyddsmålning) industrier samt historiska utsläpp.

Vattenförekomsten Öregrundsgrepen bedöms inneha ett måttligt värde då både status och kvalitet anses som känsliga samt på grund av att påtagliga naturvärden finns i förekomsten. Vattenförekomstens kvalitet bedöms dessutom som känslig utifrån ett, för Forsmarksverket, verksamhetsperspektiv där förekomsten fyller en viktig funktion.

Att tillåta uttag och återförande av havsvatten innebär i sig inte något som kräver utredning inom ramen för detaljplanen utan är en fråga för tillståndsprövningen av vattenverksamheten.

I föreliggande detaljplan möjliggörs ingen exploatering som i sig bedöms få påverkan på Öregrundsgrepen med förutsättning att grävning och schaktning i byggskedet utförs på ett ansvarsfullt vis så att inte eventuella föroreningar riskerar att transporteras till förekomsten. Även dagvattenhanteringen i planförslaget behöver säkerställa att inte föroreningar från avrinning leds till förekomsten. Då vatten från Asphällsfjärdens leds in i tillloppskanalen till Forsmarksverket och fungerar som kylvatten är förekomstens vattenkvalité en prioriterad fråga för verksamheten.

Sammantaget bedöms **inga effekter** uppstå i planförslaget förutsatt att försiktighetsåtgärder vidtas vid byggnation. Således bedöms **inga konsekvenser** uppstå för miljöaspekten.

Resurshushållning

Området är redan ianspråktaget för storskalig energiproduktion. Att i samma område lokalisera förvar av använt kärnbränsle och uppföra anläggningar och konstruktioner som krävs för detta är ett sätt att hushålla med naturresurser.

Sociala konsekvenser

Säkerhet

Genomförande av denna detaljplan innebär ingen påverkan på hälsa och säkerhet.

Tillgänglighet

Då planområdet inte är tillgängligt för allmänheten blir det inga större konsekvenser av detaljplanens genomförande

Friluftsliv och rekreation

Då planområdet inte är tillgängligt för allmänheten blir det inga större konsekvenser av detaljplanens genomförande. De motionsslingor och rekreationsområden som finns för anställda inom Forsmarksverket påverkas inte i någon större omfattning.

Prövning av barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har bedömts inte vara relevant i ärendet. Planområdet är inte idag och kommer inte efter detaljplanens genomförande att vara tillgängligt för allmänheten.

Medverkande

Planhandlingarna har upprättats av:

Norconsult Sverige AB/Johan Bergström planarkitekt med stöd av Adam Åhlin planarkitekt, Östhammars kommun.